

Slávo Nitranský

SPLNENÝ SEN

Slávo Nitranský

SPLNENÝ SEN

*„Nič nie je ťažšie,
ako nájsť si v živote správne miesto“*

*„Tento román venujem všetkým romantikom,
ktorí vždy dávajú ženu na najvyšší piedestál“*

autor

1. kapitola

Bol to jeden z posledných pekných jesenných dní, v ktorom však už bolo cítiť príchod zimy. Sadol som si na lavičku v parku na námestí Janka Kráľa a meditoval o mojom stretnutí s Betkou.

V reproduktoroch mestského rozhlasu hlásateľka čítala petície pracujúcich, v ktorých žiadali tresty smrti pre členov protištátneho sprisahaneckého centra Rudolfa Slánskeho a spol. pre trestné činy velezrady, vyzvedačstva, sabotáže a vojenskej zrady. Pojednávanie sa konalo v Prahe a obvinení boli bývalí vysokopostavení funkcionári KSČ, členovia vlády a redaktor Rudého práva.

Monotónny hlas znejúci éterom ma vyrušoval z môjho snenia o tom, čo som prežil v nočných hodinách v náručí mojej milenky.

Bola zdravotnou sestričkou a bývala na slobodárni v nemocnici. Cítil som jej bozky, objatia a sladkastá vôňa kozmetiky LE-GREIN opantala znovu moje erotické cítenie. V tomto opojení všetko vôkol mňa bolo druhoradé a vnímal som to len okrajovo. Epicentrom mojich myšlienok bola Betka, jej náruč, v ktorej som prežil niekoľko hodín rozkoše.

„...rozsudok bude vynesený v ôsmy deň hlavného pojednávania, t. j. zajtra o 9.30 hodine senátom Štátneho súdu v Prahe predsedom senátu dr. Novákom...“ – v ušiach mi doznievali slová hlásateľky s tým, že mestský rozhlas bude vysielat' prenos v celom meste.

Moje myšlienky tieto slová vrátili do reality. – Niečo vo mne sa pohlo a ja som si položil otázku, čo ak títo obvinení nič také hrdelné nespáchali. Moje humánne cítenie ma varovalo, že vynášať tvrdé rozsudky nad ľuďmi, je nemorálne – neľudské... ale veď pred senátom sa k vine priznali, priznali sa aj k zločinom, za ktoré boli právom obžalovaní a súdení a žiadali pre seba najprísnejšie tresty.

Snažil som sa na to nemyslieť, ale myšlienky sa stávali obsedantnými... Nútili ma zamyslieť sa nad nedávnymi rokmi prežitými počas povstania a oslobodzovacích bojov, ktoré sa nevyhli ani našej rodine. Veď oslobodenie mesta sa mi vrylo navždy do pamäti, keď hortyovci ešte pred odchodom stihli po Hlavnej ulici

povešať na stromy a kandelábre desiatky našich občanov. – Vďaka Sovietskej armáde máme ťažko nadobudnutú slobodu a sedem rokov po skončení vojny sa pár desiatok ľudí vo vysokých funkciách pokúša rozvrátiť našu ťažko skúšanú spoločnosť, v ktorej potraviny boli vydávané na lístkový systém len z toho dôvodu, aby sa dostalo na každého občana rovnakou mierou. – Pokúšajú sa zvrátiť našu slobodu a nastoliť imperializmus... To nemôžeme – nesmieme pripustiť!

Potlačilo to vo mne ozývajúce sa svedomie i moje pochybnosti o sprisahancoch a objektivite procesu.

Na druhý deň som netrpezlivo počúval rozhlasové vysielanie:

... a odsudzujú sa

I. obvinení Rudolf Slánsky, bývalý generálny tajomník KSČ a námestník predsedu vlády Československej republiky, Bedřich Geminder, bývalý prednosta národohospodárskeho odboru Kancelárie prezidenta republiky, Jozef Frank, bývalý zástupca generálneho tajomníka KSČ, Vladimír Clementis, bývalý minister zahraničných vecí, Bedřich Reicin, bývalý námestník ministra národnej bezpečnosti, Rudolf Morgulius, bývalý námestník ministra zahraničného obchodu, Otto Fischl, bývalý námestník ministra financií, Otto Šling, bývalý tajomník KV KSČ v Brne a André Simone, bývalý redaktor Rudého práva, na trest smrti.

II. obvinení Artur London, bývalý námestník ministra zahraničných vecí, Vavro Hajdu, bývalý námestník ministra zahraničných vecí a Eugen Löbl, bývalý námestník ministra zahraničného obchodu, na trest odňatia slobody doživotne.

Po prestávke všetci obvinení predstúpili pred súd a jeden po druhom prehlásili, že trest prijímajú a vzdávajú sa opravných prostriedkov.

...

A to ma presvedčilo. – Veď kto by sa vzdal opravných prostriedkov po vypočutí rozsudku smrti...?

2. kapitola

Začiatkom decembra okolo Mikuláša sa konali tradične zábavy. Na jednej z nich s kamarátmi Lajom, Karolom a Gabim sme oslavovali aj Karolove narodeniny. Tak ako sa patrí, vypilo sa pár pohárikov šumivého vína. Rozchádzali sme sa v dobrej nálade, keď Gabi navrhol, aby sme išli navštíviť moju frajerku.

Po príchode do slobodárne som zaklopal na okno, ale nikto nereagoval na moje oslovenie. Zaklopal som silnejšie, keď vtom sa ozval hlas na chodbe – Pomóc zlodej! – Z baráku vybehlo zopár polonahých chlapov, ktorí nás napadli. Po krátkej bitke Gabiho zajali a mne sa podarilo ujsť.

Ráno ma ešte v posteli prebudila návšteva Gabiho, ktorý mi oznámil, že sa máme hlásiť na políciu, lebo sme rušili nočný klud v areáli nemocnice.

Po príchode na políciu nám zobrali kravaty, opasky a šnúrky z topánok a zavreli nás do cely. V odpoľudňajších hodinách nás vypočuli. Vyšlo najavo, že v izbe Betky bola jej kamarátka s fešákom, ktorá narobila alarm, a to viedlo k nášmu prepadnutiu i vzájomnej bitke.

Pri podpisovaní protokolu z vypočutia sme museli znieť ironické poznámky policajtov, – Tak čo chlapci, chceli ste sfárať a miesto toho nakladačka? – Nešlo o to, komu bolo viacej naložené, ale o to, že na druhý deň po príchode do práce (robili sme vychovávateľov v odbornom učilišti štátnych pracovných záloh) sme mali okamžitú výpoveď. Vedúci výchovy – súdruh Ivan Čolinský – nám tlmočil svoj názor, že amorálni ľudia nemôžu vychovávať robotnícku mládež.

Kamarát Oliver nám poradil, aby sme sa obrátili na pracovný súd. A tak sme aj urobili. – Pojednávanie, ktoré sa konalo asi o mesiac, sa skončilo príkazom pre zamestnávateľa o naše späťvzatie do práce, lebo samosudca konštatoval, že výpoveď z práce bola neopodstatnená. Čo vlastne znamenalo, že pracovnú disciplínu či pracovnú morálku sme vôbec neporušili, a teda dôvod a prepustenie neexistoval.

Po návrate na pracovisko začalo pre mňa peklo, lebo vedúci výchovy mi každodennými buzeráciami dával najavo, že pánom je tu on, že musím skôr či neskôr odísť. No ja som to všetko trpel a snažil som sa bezchybnou prácou nedať mu dôvod na šikano-
vanie.

Čas plynul... prišiel Nový rok 1953 a 5. marca pre ortodoxných vyznávačov J. V. STALINA nastal koniec sveta. Vodca svetového proletariátu a porobených náhle zomrel. Za Stalinom musel smútiť každý, či chcel a či nechcel. Na pracoviskách, školách a po meste na verejných priestranstvách boli postavené minioltáriky s jeho portrétom, kvetinami a kondolenčnými listinami. Vedľa nich stáli čestnú stráž pionieri, zväzáci a ľudové milície. Niektoré súdružky zastaviac sa pri oltáriku sa rozplakali a muži vyjadrovali úctu ničvyjadrujúcim výrazom na tvári. Vyzerali ako indiferenti, ale našli sa i medzi nimi takí, ktorí odchádzali so slzou v oku.

Idúc okolo jedného pietneho miesta na hlavnej ulici upútala moju pozornosť jedna zväzáčka konajúca čestnú stráž a to svojou impozantnou krásou a hrdým držaním tela. Jej súmerná postava asi 170 cm vysoká, gaštanové prirodzene sa vlniace vlasy padajúce až na plecia a anatómiou a krásou Afroditej tváre s mliečnou pleťou museli upútať každého okoloidúceho vyznávača umenia. Malý noštek, zovreté krvavé pery, malé – skoro žiadne uško (jedno vykúkalo) a tmavomodré, akoby slzami naplnené očká hovorili o nesmiernej kráse, ale aj energetickej povahe.

Môj zrak postupoval smerom dole, kde pod zväzáckou košeľou sa vlnili dve bábovičky s hrozičkami, pravdepodobne utešenej krásy. Pás štíhlučký na preštiknutie, spod sukne vykúkali dve hromničné sviečky s anatomicky vymodelovanými lýtkami.

Poodstúpil som a kochal sa týmto dokonalým dielom prírody. Môj pulz sa zrýchlil, začal som rýchlejšie dýchať a do môjho tela sa napumpovala dávka adrenalínu či skôr testosterónu. Pochopil som, že táto nevidaná a nevšedná krása si ma opantáva na celý život. – V tom sa nám stretol zrak a ja v očakávaní cudného sklopenia viečok som sa snažil vydržať jej zničujúci pohľad. Ale ona sa dívala na mňa priamočiaro a ja som pocítil, ako medzi nami prúdi chémia či možno kozmická energia. V tej chvíli som nebol schopný povedať slovo.

V momente môjho krátkodobého zmrazenia došlo ku výmene čestných stráží a pokiaľ som sa prebral z opojenia, zmizla v dave ľudí.

...

Stalina pochovali k Leninovi do mauzólea. Ešte ani nestihli opadnúť emócie a 14. marca zomrel prvý robotnícky prezident Klement Gottwald. História sa opakovala, ale už nie s takými veľkými emóciami. Život pokračoval vo svojich každodenných peripetiách ďalej. No ja som už nebol ten, čo predtým... Moju myseľ opantala „neznáma“, ktorá sa stala mojou nočnou morou. Navštevovala ma v mojich snoch a najviac aj vo chvíľach denného blúznenia. Musel som ju nájsť. Jedine to bolo mojou záchranou.

Išiel som navštíviť Betku. No na moje veľké sklamanie už v nemocnici nepracovala. Asi pre tú nočnú „seansu“ dostala výpoveď alebo odišla na vlastnú žiadosť pracovať do iného mesta.

Život občanov však pokračoval ďalej... Vláda sa postarala výmenou peňazí o sklamanie a zúfalstvo mnohých občanov, keď z jedného dňa na druhý ich pripravila o celoživotné úspory, a to predovšetkým tých, ktorí nemali peniaze uložené v banke, lebo hotovosť pri výmene sa prepočítavala 1 : 50 Kčs a vklady v banke 1 : 5 Kčs.

Boli to zvláštne dni i doba. Keď ste si nemohli dovoliť ani len nadávať. Každý občan mal pocit, že je sledovaný a podozrievaný z protištátnej činnosti. No na druhej strane to bola aj doba optimistická, lebo väčšina z nás bola presvedčená ak nie o správnosti, tak aspoň o nutnosti takéhoto konania robotníckej vlády. Veď len nedávno sa dokončila socializácia priemyslu, stavebníctva, dopravy, obchodu a v roku 1951 sa začali zavádzať nové formy riadenia a priemyselné podniky boli budované na výrobnou-územnom princípe. Bolo určené vyššie tempo rastu rozvoja ťažkého priemyslu a rýchlejšie tempo kolektizácie poľnohospodárstva.

Všetci sme si uvedomovali, že hospodársko-organizátorská funkcia sa stala najvýraznejšou funkciou socialistického štátu.

3. kapitola

Pri vychádzaní z banky, kde som aj ja vymenil peniaze za kolokované, som stretol kamaráta Igora, ktorého otec bol riaditeľom Grand hotela Slovan. Zašli sme do kaviarne hotela na kávičku s rumom. Igor pochvaloval výmenu peňazí, ktorá podľa neho postihla hlavne bývalých buržujov, lebo tí mali skryté veľké peniaze. – Tak im treba – povedal.

Slovo dalo slovo a rozišli sme sa s tým, aby som ho prišiel navštíviť.

Prišli prvé dni teplého leta. V jeden deň mi prišlo na rozum, že by som mal navštíviť Igora Gromeka, keď som mu to sľúbil.

A tak som sa pobral do hotela Slovan, kde bývali v služobnom byte na 1. poschodí. Bol doma a radostne ma privítal v honosne zariadenom byte s perzskými kobercami. Zašli sme aj do pracovne jeho otca (bol riaditeľom hotela), kde na čelnej stene visela nadrozmeraná olejomaľba Josifa Visarionoviča Stalina a v jej pozadí na horizonte bola silueta Kremľa.

Otrasný zážitok... Hneď som vedel, s kým mám do činenia, a začal som byť obozretný ako mačka pri love.

V tom sa rozleteli dvere a do pracovne ako víchor vlietla ona – moja „neznáma“. Ostali sme obaja zarazení a mne to vyrazilo aj dych.

Keď mi ju Igor predstavil ako svoju sestru Mariju, tak som sa spamätal a zamrmlal svoje meno – Víťo.

Medzitým Igora, ktorý tiež pracoval v hoteli, odvolali nejaké povinnosti a my sme ostali sami.

Ja, taký svetaskúsený (aspoň som si to o sebe myslel) som nebol schopný nadviazať komunikáciu. – Správal som sa neohrabane – nemožne.

V tom mlčanie prerušila Marija svojím švitorivým hláskom – Víťo, môžem vás tak volať, neurazíte sa? – Súhlasil som a chytil, ako športovci povedia, druhý dych.

Naša vzájomná konverzácia sa už potom rozbehla, lebo Marija bola veselá, nekomplikované dievča – podľa mňa skôr mladá

dáma s honosným vystupovaním. No nebolo to vyumelkované správanie, skôr prirodzené vystupovanie, ktoré vyžarovala jej aureola.

Čitateľ mi prepáči, že nebudem pokračovať v detailoch nášho prvého rozhovoru, ale chcem to ospravedlniť tým, že podrobnosti by boli nezáživné a dehonestujúce takého svetaskúseného záletníka. Chcem vás však ubezpečiť, že naše ďalšie stretnutia boli už čo najčastejšie a vždy sa konali decentne a v prostredí cukrární, na prechádzkach v Petrovom sade či v prírode Čermela, Bankova či na Furči. V tom čase tu neboli žiadne sídliská len krásna príroda.

Koncom júla sme si dohodli návštevu mestskej plavárne. Keď vyšla z kabínky v dvojdielnych červených plavkách, tak jej nádherne silueta zatienila azda aj Slnko na oblohe. Boli to najdokonalejšie línie ženského tela, aké kedy vytvorila matka príroda. Ona sa vznášala ako jarný vánok – zdalo sa mi, že sa ani nedotýka zeme, že je to fluidum – prchavá hypotetická bytosť vyžarujúca energiu neobyčajných vlastností. Doslova *femme fatale*.

Bol som nesmierne šťastný a pyšný na to, že môžem byť v jej blízkosti a čerpať energiu vyžarujúcu z tejto nadpozemskej bytosti. Lutoval som len to, že nie som Rembrandt, ktorý by túto madonu namaľoval na plátne na obdiv celému svetu.

V sobotu sme šli do ARMA-baru, kde som rezervoval stolík pre dvoch. Hudba hrala a Jozef Borároš spieval tango – Dávno na bále som ťa do tanca zval, na nás hľadel – nám závidel, kto netancoval... – zázračný lepák. V tanci sa dotýkali naše telá aj na intímnych miestach a nepoznaná rozkoš prechádzala v periodických vlnách celým mojím telom... Horel som ako puberták – a to som si namýšľal, že som vo veciach lásky skúsený harcovník... Stupňovaná rozkoš však mala aj svoje následky, ktoré sa dole prejavovali opakovanou a neskôr trvalou bolesťou. Ale za lásku sa platí.

Omamná vôňa CHANELU 5 stúpajúca z jej rytmicky sa vlniaceho mladučkého tela ešte znásobovala moje orientálne pocity a anglický punč, ktorý sme konzumovali, vyvolávali spolu doslovne moje opojenie.

Cítil som, že už nikdy v živote neprežijem krajšiu noc a sladkastá vôňa jej tela bude v mojich spomienkach trvalým elixírom života. Pochopil som, že ak ma niekedy navštívia ťažkosti, problé-

my, spomienka na túto dievčinu a prežité hodiny v jej náručí ma nabijú energiou k ich prekonaniu.

Uvedomil som si a to ma prekvapilo, že nemyslím pozitívne, ale futuristicky.

Zahnal som tieto myšlienky a venoval sa prítomnosti.

Počul som sa, akoby to hovoril niekto iný, že jej vyznávam lásku:

- Marija, ľúbim ťa a budem ťa ľubiť celý život... nechcem už poznať žiadnu inú ženu... ľúb ma aj ty... láska moja...

Pozrela na mňa tým svojím hlbokým pohľadom, pritúlila sa ku mne a povedala: „Víš - neviem, čo ma čaká, ale jedine ty, navždy budeš môj...!“ - Naše ústa sa spojili v dychvyrážajúcom bozku a spečatili našu vzájomnú prísahu vernosti.

Keď sme sa viezli taxíkom, prišlo jej asi zle a ona vyprázdnila obsah žalúdka do raglánového rukáva vestičky. Pripomenulo mi to slová populárneho filmového herca Plachého: „Inteligentná krásavica“.

V hotelovej izbe v kúpeľni som jej pomohol zvyšky večere a mandlí vytriasť z rukáva a osprchoval som ju, uložil do postele. Chcel som sa od nej odobrať, ale ona ma objala a vášnivo pritiahla ku sebe. Naše ústa sa našli v horúcich bozkoch.

Milovali sme sa až do ranných hodín a to aj napriek tomu, že bola virgo intacta. V ďalších kolách milovania jej asi vrodená erotika rýchlo umožnila pochopiť nuansy lásky a opätovala a neskôr iniciovala aj inú než klasickú misionársku polohu milovania.

V predpoludňajších hodinách pri našom lúčení sme si sľúbili skoré stretnutie. Odchádzal som síce mierne vyčerpaný (skôr nevyspatý), ale nabitý energiou z jej tela a navždy oddaný mojej životnej láske. Opojenie a endorfíny prúdili v mojej krvi prebohatou mierou. Bol som šťastný človek.

4. kapitola

Začal zimný semester a Marija odišla do Prahy, kde na Karlovej univerzite na filozofickej fakulte študovala svetové jazyky.

Prežíval som všedné dni pracovného života.

Marija mi chýbala. Jej neprítomnosť znásobovala túžbu po jej objatí i bozkoch, po jej tele ale aj veselom švitení.

Vo chvíľach najťažších, keď ma premáhala vášnivá túžba, som sadol k stolu a písal verše:

Žena... obyčajné slovo.
No koľko záhad, tajomstiev v ňom,
koľko pôvabu, krásy a nehy,
koľko vášne a lásky sa v ňom skrýva.
alebo
Jak sladké je,
keď človek v polospánku teba zrie,
s tebou omámený bdie
a s tebou spojený sa chvie.

Napísal som desiatky veršov... Písanie ma utvrdzovalo v mojej láske a zároveň mi dávalo silu do každodenného života, do neko-
nečných hodín a dní čakania.

Netrepežlivo som čakal na jej listy, ktoré ma utvrdzovali v jej láske a oddanosti...“chcem Ti povedať, že si mi všetkým na svete, že Ťa strašne a nesmierne ľúbim a budem ľubiť celý život. Stále na Teba myslím. Včera celý večer som si predstavovala, čo asi môžeš robiť, ako Ti je strašne smutno samému. Ty si myslíš, že by som bola schopná Ťa opustiť po tom všetkom, čo sme spolu prežili? Nie, to sa nedá, ja to nemôžem a ani nedokážem urobiť. Zlato moje, žijem len pre Teba a za tú Tvoju lásku sa ti tak isto chcem odvdáčiť láskou. Musíš vydržať, na Vianoce prídem a prežijeme nádherné dni, lebo aj ja túžim po Tebe – lebo také odlúčenie nie je pre mňa. Objímam Ťa, bozkávam na sladké, šialené Tvoje pery, láska moja jediná na svete.

Zlatko, len už to nejak vydrž, prejde to a budeme zase spolu, tak vášnivo Ťa vyobímam, až Ti kosti budú praskať. Môj drahý, jediný poklad na svete si Ty a budeš celý život.“

Po prečítaní takýchto riadkov sa moja túžba po nej ešte znásobovala. Jesenné a prvé zimné dni sa vliekli ako slimák s ulitou na chrbte.

...

„Zvláštny to človek“ – povedal by nezúčastnený.

Sedel som pri okne v električke. Pohľad upretý do neznáma a moja myseľ sa dala unášať jednotvárnym klepaním kolies. Kamarát Igor by povedal:

Posledné intenzívne prežitú dni sa odzrkadľovali na jeho inteligentnej tvári, ktorá pripomínala skôr dievčinu. Hlboké belasé oči, čierne orámované dlhými točenými mihalnicami pod zraseným obočím, bledá tvár a červené líca, medzi ktorými sa nijak nevynímal nos, vyžarovali dôveru v život, ale ich lesk hovoril aj o túžbe spoznávať. Husté, tmavogaštanové vlnité vlasy len znásobovali dojem ženskosti.

Driečna skoro 190 centimetrová postava zdanlivo kontrastovala s tvárou, ale pôsobila napriek tomu doplňujúco.

Pery mladého muža, srdcovite vykrojené, ale akoby zdanlivo zaťaté svedčili o sklone k zmyselnosti. Skúsený pozorovateľ by povedal, že tento muž často podlieha emóciám, že je výbušný až exaltovaný.

Keď by sme hovorili o elegantnom jeho zovňajšku, tak predovšetkým preto, lebo bol oblečený podľa poslednej módy – à la „potápkár“.

Pre tých, ktorí ešte v tej dobe nežili, je potrebné vysvetliť, že tak ako v každej dobe, aj v polovici päťdesiatych rokov mládenici túžili po originalite, chceli na seba upozorňovať výstrednejším zovňajškom.

Na hlave sa nosieval do trojuholníka vystužený klobúk so širokou krempou vpredu klopenou do očí, vzadu a na bokoch točenou hore. Módne boli baloniaky bohato vrúbené na okrajoch niekoľkonásobným preštepovaním niťami, nízko umiestnené široké opasky s veľkou prackou, šalový golier, ktorý bol mimoriadne široký, ba siahal až po okraje pliec.

Saká sa nosili zvyčajne kárované a tiež s mimoriadne širokým šálovým golierom. Ich zapínanie bolo upravené na dve diery oproti sebe, teda gombíky sa spájali niťami.

Nohavice boli pomerne široké v bokoch a smerom dole sa maximálne zužovali a končili 10 až 12 centimetrov širokou manžetou. Túžbou mládencov bolo mať čo najužšie nohavice – potápky.

Topánky sa nosili na plnom a vysokom podpätku. Docielili to tak, že si ich hneď po zakúpení dávali niekoľkokrát podduplovať. Najmodernejšou obuvou tej doby boli mokašiny, ktoré boli polepené surovou gumou. Najelegantnejším dojmom pôsobili však korkové topánky, ktoré boli bohato zdobené pletenou bielou šnúrou po celom obvode podpätku. Moderne pôsobilo zladenie farieb. Snahou bolo dosiahnuť súhru farieb celého oblečenia vrátane topánok, ponožiek, nohavíc i saka; až na motýlika, ktorý musel kontrastovať s touto základnou farbou. S oblubou sa nosili biele košele i ponožky a k večernému spoločenskému oblečeniu patrili biele rukavice.

Šviháckym doplnkom elegána bola strieborná tabatierka s monogramom a pašovaný rakúsky zapaľovač.

Ak hovoríme o túžbe mladých byť moderný, tak musíme povedať, že v päťdesiatych rokoch sa takto obliekať znamenalo byť zástancom kozmopolitizmu, čo sa rovnalo „svetoobčianstvu“; ideovej to zbrani imperializmu, ktorý chcel dosiahnuť svetovládu a podmanenie si menej vyvinutých alebo nevyvinutých národov. Proti tomu sa bojovalo v celej spoločnosti a tým pádom aj proti takémuto obliekaniu. Dramatickí umelci vo svojich vystúpeniach v rozhlase, divadle svojou satirou bičovali potápkárstvo. Spoločnosť robila všetko pre to, aby sa tento kozmopolitický spôsob života nerozširoval.

Napriek tejto iniciatíve mládež rástla, študovala, končila štúdiá a ocitla sa na prahu života. A prvou túžbou mladého muža bolo: konečne sa môcť svojsky obliecť – nosiť to, čo kázala pani móda.

A náš mladý muž – teda ako ja – ktorý som ešte nemal ani dvadsaťpäť rokov, som patrila taktiež k vyznávačom tejto mondennej vlny – s nadnesením – životného štýlu.

5. kapitola

Cítim povinnosť voči čitateľovi v tejto kapitole vyzozprávať podrobnosti o rodinnom prostredí, v ktorom som vyrastal.

Môj otec bol riaditeľom Československej štátnej banky a mama učiteľkou. Obaja pochádzali z nemajetných rodín a v mladosti, najmä počas štúdií, žili skromne, čo zanechalo na oboch určitý komplex, ale predovšetkým túžbu spoločensky sa presadiť. Trpeli utkvenu predstavou, že ich deti musia docieľiť viac, než docielili oni. A tak už od predškolského veku vstúpovali svojim dvom synom potrebu vzdelávania sa, čo spájali aj so spoločenským postupom, existenciou a kariérou.

Rok 1948 so svojimi spoločenskými a politickými zmenami ich neprekvapil a dokázali sa v krátkom čase správne politicky zorientovať a vstúpiť do komunistickej strany. Nešlo však u nich o nejaké hlboké marxisticko-leninské presvedčenie, lebo kresťanská výchova v ktorej boli vychovaní, druhá svetová vojna, mníchovská zrada, Slovenské národné povstanie, oslobodzovací boj a napokon aj samotné februárové udalosti v roku 1948 zanechali na oboch krízové stopy a nezabudnuteľnú skúsenosť, že ľudská spoločnosť musí vždy ísť novou cestou, na ktorej by nemalo dochádzať k omylom či tragédiám. I keď ešte vnútorne a svetonázorovo nevyrovnaní rozhodli sa zapojiť do politicko-spoločenského diania a pokúsiť sa o zmeny v sebe samých, ale predovšetkým na svojich deťoch.

Mohli by sme povedať, že na kresťanských základoch začali budovať vlastný materialistický svetonázor. – Paradox? – Nie, realita povojnových rokov, s ktorou sa skôr či neskôr musela vyrovnáť každá rodina. (Aspoň tá, ktorá chcela prežiť bez ujmy).

Toto, v určitom zmysle dualistické chápanie sveta, ich pri výchove detí priviedlo k tomu, že plnou mierou podporili výchovné metódy školy, upustili od navštevovania liturgických obradov, od modlenia a deti odhlásili z výučby náboženstva.

V tomto období sa v rodine bežne rozoberali problémy medzinárodného i vnútropolitického života. Nezabúdalo sa však aj na

kultúrny život – zapísali nás do hudobnej školy – rodina navštevovala filmové a divadelné predstavenia.

Vo vnútornom živote rodiny sa však udržiaval prísny patriarchát, v medziľudských vzťahoch vládla často meštiacka morálka a udržiavali sa určité štandardné tradície.

Každodenný život takto usporiadanej rodiny síce navonok vyzeral pokojný, no v skutočnosti pre mňa a brata bol plný protikladov, paradoxov a rozporov. Bol to život, ktorý ma nútil byť neustále v strehu, premýšľať, vytvárať si súdy, uzatvárať kompromisy, ale stále ma nabádal k hľadaniu pravdy.

Mojimi najobľúbenejšími otázkami boli nekonečnosť vesmíru a hmoty, otázky vzniku a zániku života. V „Našom vojsku“ (obchode s knihou) som si kupoval brožúry s tajomnými názvami, ako napríklad: Vznik a vývoj Zeme, Žil Kristus, Či je Boh, Ako vznikol vesmír a s obľubou som čítal zdravovedu, ktorá mi odhaľovala taje ľudského tela. Čítal som vlastne všetko, čo mi prišlo pod ruky – svetových klasikov i brakovú literatúru. Nadchýnal som sa dobrodružnými románmi, ale aj „červenou“ knižnicou – limonádovými románmi.

Literatúrou získané vedomosti boli znásobené štúdiom na pedagogickej fakulte a každodenná realita života, ako kritérium pravdy, mi pomohli vyprofilovať môj svetonázor od živelného ateizmu k dialektickému chápaniu vzniku a vývoja života a spoločnosti.

Ešte počas štúdií na gymnáziu som sa v rodinnom kruhu začal cítiť akosi cudzo. Nechápal som mentálnu stránku života mojich rodičov a častokrát neschvaľoval ich konanie, ktoré hraničilo s pokrytectvom. Túžil som spoznať pravdu a za pravdu aj bojovať.

Mal som v sebe zakorenenú dôveru v konanie dospelých, ale museli byť vzdelaní – dokonalí. Ťahal ma ich príklad, túžba vyrovnáť sa im.

Asi to bolo determinované spoločenským životom mojich rodičov, lebo u nás domáce návštevy a mejdany boli nie ojedinelé. A my, bratia, sme sa museli na nich predvádzať hudobno-speváckymi číslami a ja aj recitáciami. A to pred honoráciami a celebritami vysokopostavenými v politickom a spoločenskom živote.

S pribúdajúcimi rokmi som vyhľadával samotu a najkrajšie